

**ბავშვის ჯანმრთელობაზე ზედამხედველობის
ვიზიტების მოცულობა და შინაარსი 30-36 თვის ასაკში**

იანვარი, 2022

30 თვის ასაკში ჯანმრთელობაზე ზედამხედველობის ვიზიტი

- 30 თვის ასაკში ბავშვის ჯანმრთელობაზე
ზედამხედველობის ვიზიტი მნიშვნელოვანია,
რადგანაც ამ ასაკში ტარდება განვითარების სკრინინგი
ვალიდური კითხვარით (ASQ-3)

განვითარების ნიშანსვეტები 30 თვის ასაკში

უხეში მოტორიკა	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ადის კიბეზე მოაჯირზე ყრდნობით და ფეხების მონაცვლეობით ▪ ხტის ადგილზე
ნატიფი მოტორიკა	<ul style="list-style-type: none"> ▪ აშენებს კოშკს 8 კუბისაგან ▪ აშენებს მატარებელს კუბეებისგან და აერთებს მათ
სოციალურ/ემოციური	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ბაძავს მოზრდილთა მოქმედებებს (ვითომ ტელეფონზე ლაპარაკობს, ვითომ ალაგებს)
კოგნიტიური/მეტყველება	<ul style="list-style-type: none"> ▪ უთითებს სურათის მცირე დეტალებზე. მაგ.: აჩვენებს ძაღლის თვალებს, მანქანის საჭეს ▪ ასრულებს 2 თანდებულიან დავალებას. მაგ.: ჩადევი სათამაშო ყუთში, ყუთზე, მაგიდაზე, მაგიდის ქვეშ. ▪ უთითებს საგანზე მისი დანიშნულების მიხედვით. მაგ.: მაჩვენე ფეხზე რას ვიცვამთ და უთითებს ფეხსაცმელზე ▪ ექოლალთა (გამეორებები) და ინტონაციური მეტყველება გამქრალია ▪ ასახელებს საგნების დანიშნულებას ფუნქციების მიხედვით ▪ საკუთარ თავს მიმართავს სწორი ნაცვალსახელით ▪ ყვება მისთვის ნაცნობ ამბავს/მოთხრობის ნაწილს (გადმოსცემს შინაარსს)

ფიზიკური განვითარების შეფასებასთან დაკავშირებული რეკომენდაციები

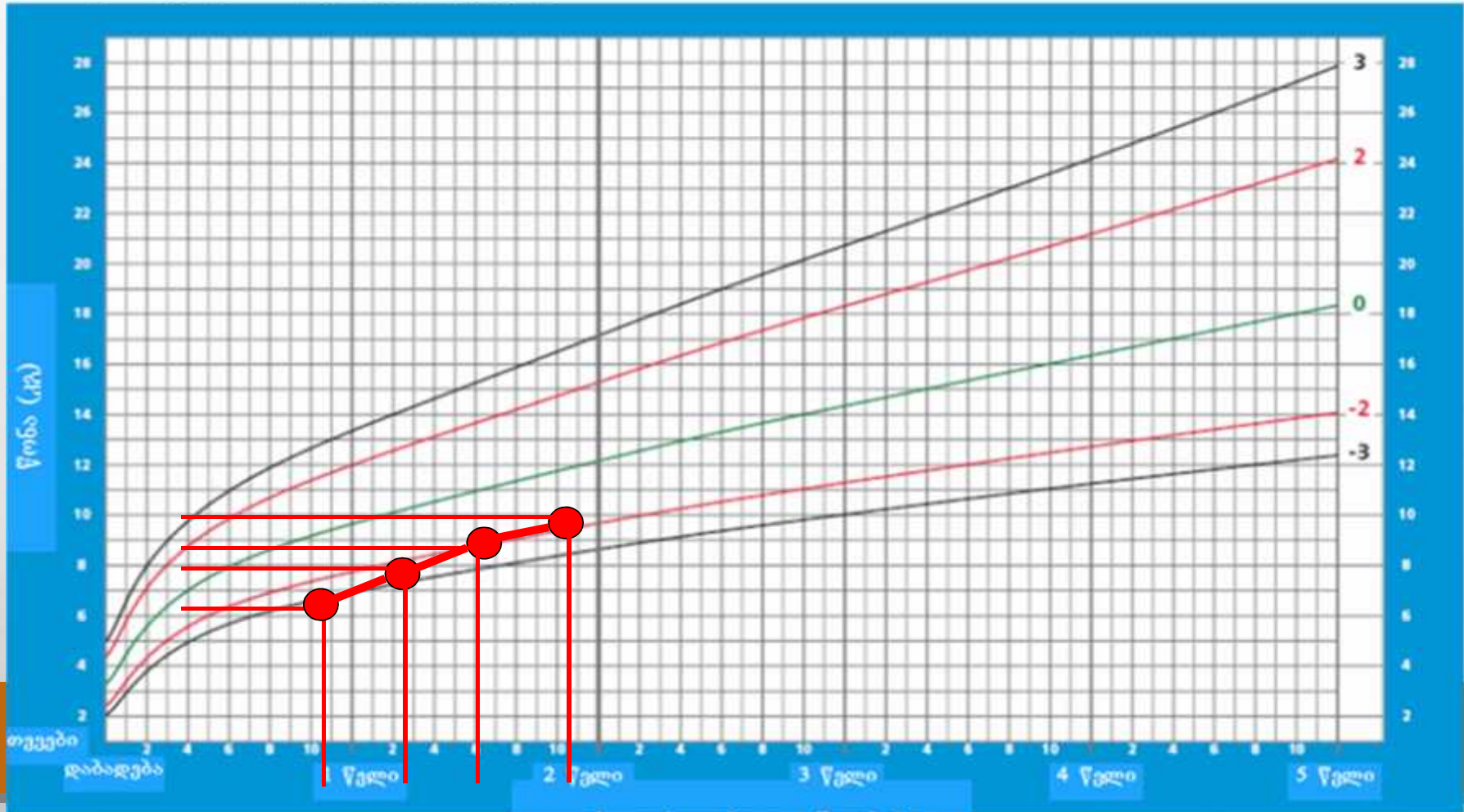
- სიგრძე/სიმაღლის, წონისა და თავის გარშემოწერილობის განსაზღვრა უნდა ხდებოდეს **ჯანმრთელ ბავშვზე მეთვალყურეობის და იმუნიზაციის ვიზიტების დროს.**
- წონის და სიგრძის შეფასება მიზანშეწონილია **ავადმყოფობის ვიზიტის დროსაც**
- ბავშვის ზრდის ადეკვატური შეფასებისათვის საჭიროა დინამიური მეთვალყურეობა.
- ერთჯერადი შეფასება შეიძლება გახდეს **ანთროპომეტრული მახასიათებლების არასწორი ინტერპრეტაციის მიზეზი.**
- ამავე დროს ფიზიკური განვითარების შეფასება დინამიკაში საშუალებას იძლევა შეფასდეს **ზრდის ტემპი ანუ კონკრეტული ანთროპომეტრული პარამეტრის ცვლილებები დროის მონაკვეთში.**

ფიზიკური განვითარების შეფასებასთან დაკავშირებული რეკომენდაციები

- ბავშვის ფიზიკური განვითარების შეფასებისთვის **თავდაპირველად უნდა ავწონოთ**, გავზომოთ სიგრძე / სიმაღლე და თავის გარშემოწერილობა;
- სხეულის მასის, სიგრძე/სიმაღლის, თავის გარშემოწერილობის მონაცემების საფუძველზე **იგება ფიზიკური განვითარების ინდივიდუალური მრუდები**.
- ამისთვის გამოიყენება ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის მიერ შექმნილი **სტანდარტული გადახრის ანუ Z ქულოვანი ზრდის დიაგრამები**.
- პოპულაციის უმრავლესობის მაჩვენებელი ხვდება **-2 და +2 Z ქულას შორის**.
- საშუალო მაჩვენებლიდან **2 Z ქულაზე მეტი გადახრა ითვლება ატიპურად და საჭიროებს დამატებით კვლევას**.

წონა ასაკის მრუდის აგება

დაბადებიდან 5 წლამდე (Z. ქულები)

წონა - ასაკის დიაგრამა ბიჭებისთვის

დაბადებიდან 5 წლამდე (Z ქულები)

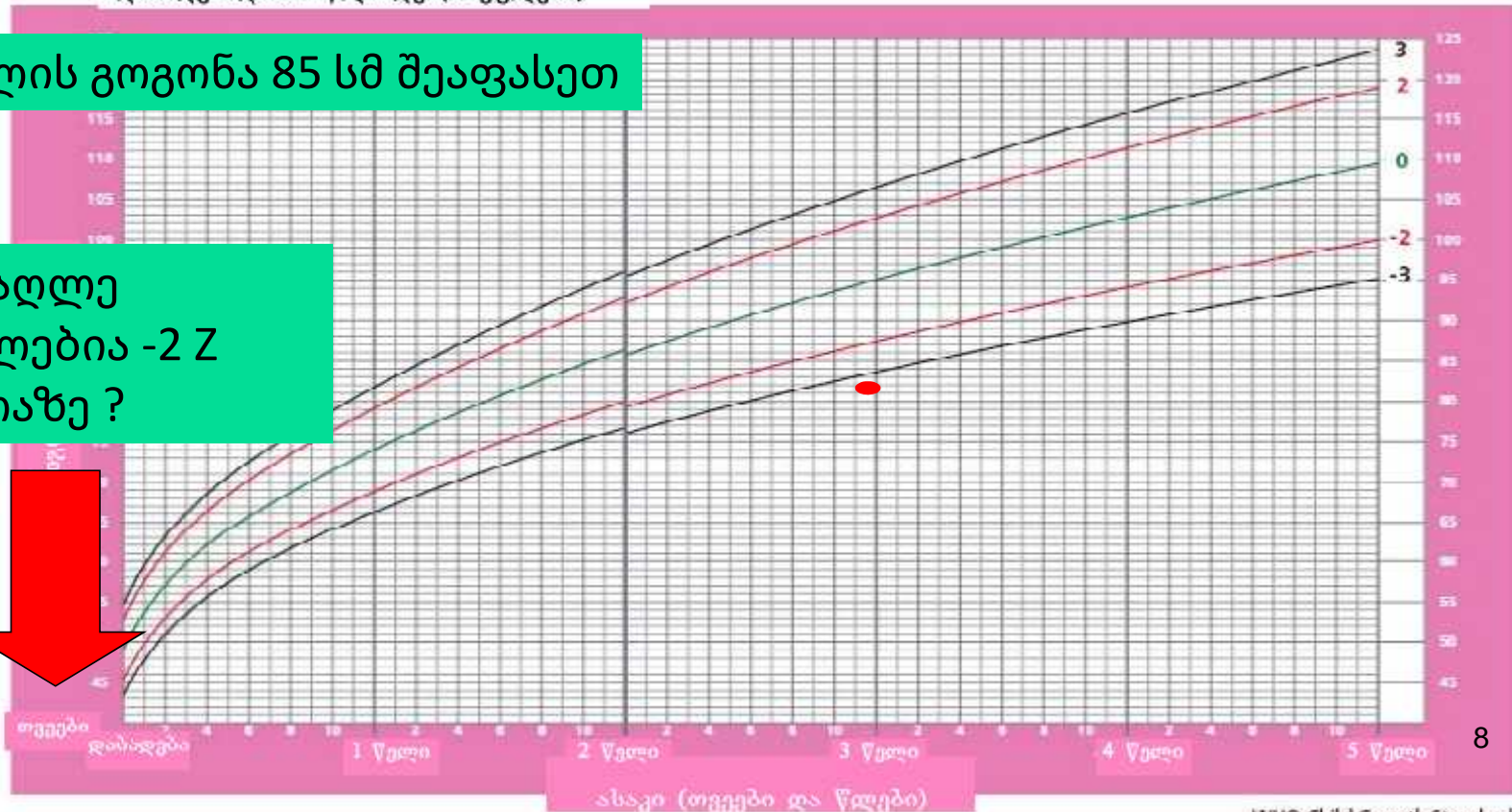
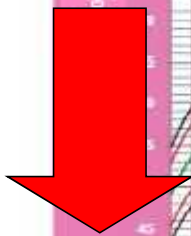
სიგრძე/სიმაღლე - ასაკის დიაგრამა გოგონებისთვის

დაბადებიდან 5 წლამდე (Z ქულები)

3 წლის გოგონა 85 სმ შეაფასეთ

სიმაღლე
ნაკლებია -2 Z
ქულაზე ?

წონა-სიგრძის დიაგრამა გოგონებისთვის

დაბადებიდან 2 წლამდე (2 ქულები)

WHO სმი/ასაკის Z ქულოვანი მრუდი

სმი - ასაკის დიაგრამა ბიჭებისთვის

დაბადებიდან 5 წლამდე (Z ქულები)

Z ქულა (-2, დას +1 მდე)

მრუდების ინტერპრეტაცია

წონა/ასაკი; სიგრძე/ასაკი; თავის გარშემოწერილობა/ასაკი

ნორმა - ბავშვის ინდივიდუალური დიაგრამა მოთავსებულია -2 და + 2 Z ქულოვან მრუდს შორის და სტანდარტული მრუდების პარალელურია

განთავსებულია:

- ✓ - 2 Z ქულოვან მრუდს ქვემოთ - დეფიციტი
- ✓ - 3 Z ქულოვან მრუდს ქვემოთ - მძიმე დეფიციტი
- ✓ + 2Z ქულოვან მრუდს ზემოთ - სიჭარბე
- ✓ + 3 Z ქულოვან მრუდს ზემოთ - მძიმე სიჭარბე

სხეულის მასის ინდექსი/ასაკის დიაგრამის ინტერპრეტაცია

- ნორმად მიჩნეულია მაჩვენებელი, რომელიც -2 და $+1Z$ ქულას შორის მდებარეობს.
- წონის დეფიციტი სიგრძე/სიმალლესთან შედარებით - მაჩვენებელი $-2Z$ ქულის ქვემოთ მდებარეობს;
- ჭარბი წონა - მაჩვენებელი $+1$ და $+2Z$ ქულას შორისაა;
- სიმსუქნე – მაჩვენებელი $+2$ და $+3Z$ ქულას შორისაა;
- მძიმე სიმსუქნე – მაჩვენებელი აღემატება $+3Z$ ქულას.

ვიზიტის მოცულობა და შინაარსი - 30 თვის ასაკში

განახლებული ანამნეზი:

- მშობლის ჩივილი - სამედიცინო, ფსიქოლოგიური, სოციალური პრობლემები
- განვლილი პერიოდის ანამნეზი
- ოჯახის ანამნეზი
- სოციალური ანამნეზი

განვითარებაზე მეთვალყურეობა - 30 თვის ასაკში

- **სოციალური/ ემოციური და თვითმომსახურეობა** - ჯდება ქოთანზე (მოსაშარდად); იღებს საკვებს ჩანგლით; იბანს და იმშრალავს ხელებს; მოსწონს წარმოსახვითი თამაში; ცდილობს ყურადღების მიპყრობას სიტყვებით „შემომხედე“.
- **კოგნიცია/ მეტყველება (ექსპრესიული/ რეცეპციული)** - სწორად იყენებს ნაცვალსახელებს; შეუძლია გარკვეული ქმედების მიზეზის ახსნა, მაგალითად, სვიტრის საჭიროება სიცივეში; ცნობს სულ მცირე, ერთ ფერს.
- **უხეში მოტორიკა** - ადის კიბეზე ფეხების მონაცვლეობით; კარგად დარბის დაცემის გარეშე.
- **ნატიფი მოტორიკა** - იხატავს ვერტიკალურ ხაზებს; ფანქარს იჭერს ცერა და სხვა თითებით და არა მუჭით; იჭერს დიდი ზომის ბურთს.

განვითარების შეფერხების საშიშროების ნიშნები - 30 თვის ასაკში

- თავისუფლად ვერ ადის და ჩადის კიბის ორ საფეხურზე
- ვერ ჭამს კოვზით დახმარების გარეშე
- ვერ ამბობს სამ ან მეტსიტყვიან წინადადებას.

სისტემების მიმოხილვა- 30 თვის ასაკში

სპეციფიკური შეკითხვების დასმა მშობლის ჩვილის აღმოსაჩენად ბავშვის სხვადასხვა ორგანოსა და სისტემის მხრიდან:

- თავი (ფორმა),
- თვალი (სიელმე),
- ცხვირი, ყური, ყელი, სუნთქვა,
- მუცელი (ღებინება, წამოქაფება, ნაწლავთა მოქმედება),
- გენიტალია და ანუსი,
- კანი,
- განვითარება (კუნთის ძალა , ხელების და ფეხების მოძრაობა, განვითარებასთან დაკავშირებული პრობლემები და სხვ.)

მშობლის და ბავშვის ურთიერთობაზე დაკვირვება - 30 თვის ასაკში

- მშობლის და ბავშვის ურთიერთობა (საუბრობს ასაკის შესაბამისად, ათვალთვლებენ წიგნს ერთად, კითხვის დროს ურთიერთობენ),
- მშობლის მიერ ბავშვისთვის დაწესებული შეზღუდვები
- მშობლის მიერ საგნების დასახელების სწავლება;
- მშობლის მიერ ბავშვის დაწყნარების უნარის შეფასება.

ფიზიკური გასინჯვა ანთროპომეტრიით - 30 თვის ასაკში

- ანთროპომეტრია (წონა, სიგრძე, თავის გარშემოწერილობა) და მონაცემების შეფასება ზრდის მრუდებზე (სმი მრუდის ჩათვლით)
- **სრული ფიზიკური გასინჯვა;** -
- გასინჯვის დროს განსაკუთრებით **შეაფასეთ / დააკვირდით** შემდეგს:
 - კანი (წარმონაქმნები, სისხლჩაქცევები, ხალები);
 - თვალები (თვალის მოძრაობის სიფართოე, გუგები, შემღვრევა და წითელი რეფლექსი, მხედველობის სიმახვილე მზერის ფიქსაციისა და თვალის გაყოლების მეთოდის გამოყენებით);
 - პირის ღრუ / კბილები / ღრძილები - (კარიესის, დემინერალიზაციის ნიშნები; ემალის დეფექტი, კბილის ლაქები),
 - შუილი, მუცელი (მასის არსებობა), გენიტალია;
 - ნერვული სისტემა - კუნთთა ტონუსი, მოძრაობა, მეტყველება.

სკრინინგი - 30 თვის ასაკში

უნივერსალური სკრინინგი:

- განვითარების სკრინინგი - ასაკის და საფეხურების კითხვარით (**ASQ-3**)

სელექციური სკრინინგი:

- **ანემია** - (რისკის არსებობისას ჰემოგლობინის ან ჰემატოკრიტის განსაზღვრა);
- **არტერიული წნევა** (სპეციფიკური რისკის ან რისკის ცვლილების შემთხვევაში);
- **სმენის სკრინინგი** - რეფერალი დიაგნოსტიკური აუდიოლოგიური კვლევისთვის სკრინინგულ კითხვარზე დადებითი პასუხის შემთხვევაში;
- **პირის დრუს ჯანმრთელობა** (სასმელ წყალში ფტორის დაბალი შემცველობისას) - პერორული ფტორის დანიშვნა;
- **მხედველობა** - რისკის შეფასებისას მაღალი რისკის შემთხვევაში რეფერალი ოფთალმოლოგთან.

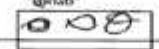

ASQ-3 30 თვის კითხვარი - 28 თვე და 16 დღიდან 31 თვე და 15 დღის ჩათვლით

კომუნიკაცია	დიახ	ზოგჯერ	ჯერ არა	ქულა
1. თუ უჩვენებთ კატის, ბურთის, ქუდის, და ა.შ. სურათებს და შეეკითხებით "რა არის ეს?", ერთ სურათს მაინც თუ დაასახელებს სწორად?	☐	☐	☐	—
2. ქვემოთ მოყვანილი მითითებებიდან, თქვენი მინიმუმების ან ექსტრემების გამოყენების გარეშე, შეასრულებს სამ მათგანს მაინც? ა) დადე თოჯინა მაგიდაზე; ბ) დაკეტე კარი; გ) მომიტანე პირსახოცი; დ) იპოვე შენი ქურთუკი; ე) ჩამომართვი ხელი; ვ) მომიტანე შენი წიგნი.	☐	☐	☐	—
3. თუ ეტყვი: მაჩვენე შენი ცხვირი, თვალი, თმა, ფეხი და ა.შ., გიჩვენებთ ბავშვი სხეულის შვიდი ნაწილს? (ნაწილები შეიძლება გიჩვენოთ საკუთარ თავზე, ან თოჯინაზე). მონიშნეთ "ზოგჯერ" თუ სწორად გიჩვენებთ სხეულის სამ ნაწილს მაინც.	☐	☐	☐	—
4. ამბობს სამ- ან მეტ სიტყვიან წინადადებებს? მოიყვანეთ მაგალითი: _____	☐	☐	☐	—
5. დახმარებისა და მაგალითის მიცემის გარეშე სთხოვეთ ბავშვს შემდეგი მითითებების შესრულება: „დადე წიგნი მაგიდაზე“, „დადე ფეხსაცმელები სკამის ქვეშ“. შეასრულებს სწორად ბავშვი ორივე დავალებას?	☐	☐	☐	—
6. ნახატებიანი წიგნის დათვალიერებისას გეუბნებათ ბავშვი რა ხდება სურათზე, რა მოქმედება ვითარდება იქ? (მაგ.: მირბის, ყეფს, ტირის და ა.შ.) თქვენ შეგიძლიათ ჰკითხოთ: „რას აკეთებს ძაღლი, ბიჭი?“ და ა.შ.	☐	☐	☐	—
				ქულა სულ —

ASQ-3 30 თვის კითხვარი - 28 თვე და 16 დღიდან 31 თვე და 15 დღის ჩათვლით

ASQ-3		30 თვე			
მსხვილი მოტორიკა		დიახ	ზოგჯერ	ჯერ არა	ქალა
1. თავისუფლად დარბის და შეჩერდება დაცემის ან დაჯახების გარეშე?		☐	☐	☐	☐
2. ადის ან ჩადის დამოუკიდებლად კიბის ორ საფეხურზე მაინც (სახლში, მაღაზიაში, გასართობ ცენტრში)? ამ დროს შეიძლება ხელით ეყრდნობოდეს კედელს ან სახელურს.		☐	☐	☐	☐
3. მოიქნევს ფეხს წინ, ზურთზე დასაბრუნებლად ისე, რომ ამ დროს ხელით არ ეყრდნობოდეს რაიმეს და არ დაკარგოს წონასწორობა?		☐	☐	☐	☐
4. ახტება ორივე ფეხით ერთდროულად? (ისე, რომ ორივე ფეხი ერთდროულად მოაგილოს იატაკს)		☐	☐	☐	☐
5. ადის კიბეებზე ფეხის მონაცვლეობით? (მაგ.: მარჯვენა ფეხს დგამს ერთ საფეხურზე, მარცხენას - შემდეგ საფეხურზე). შეიძლება ხელს კიდებდეს სახელურს ან კედელს.		☐	☐	☐	☐
6. რაიმეზე მოჭიდების გარეშე, ერთი წამის განმავლობაში მაინც, დადგება ცალ ფეხზე?		☐	☐	☐	☐
					ქალა სულ ☐

ASQ-3 30 თვის კითხვარი - 28 თვე და 16 დღიდან 31 თვე და 15 დღის ჩათვლით

ASQ-3		30 თვე				
ნატივი მოტორიკა		დიახ	ზოგადად	ჯერ არა	ქალა	
1. ხელის მტკვნის ბრუნვითი მოძრაობით ცდილობს მაგ: კარების სახელურის გაღებას, ქილის სახურავის გახსნას და ა.შ. ?		☐	☐	☐	—	
2. თუ ბავშვის თვალწინ გაავლებთ ხაზს "ზემოდან ქვემოთ, ფურცლის ზემოდას ქვედა ზოლომდე, მოგზაძვით ბავშვი და გაავლებს ასეთივე ვერტიკალურ ხაზს? (სიხოვეთ ბავშვს, გააკეთოს იგივე თავადაც. არ მისცეთ უფლება მოყვეს თქვენს მიერ გავლებულ ხაზს).		<p>"დიახ"</p> <p>131</p> <p>—</p> <p>"ჯერ არა"</p> <p>-C2</p>	☐	☐	☐	—
3. ააყვანს მხივებს ან მაკარონს თასმაზე (თოკი, ფეხსაცმლის ზონარი)?			☐	☐	☐	—
4. თუ ბავშვის თვალწინ გაავლებთ ხაზს, ფურცლის ერთი ბოლოდან მეორემდე ჰორიზონტალურად, მოგზაძვით ბავშვი და გაავლებს ასეთივე ჰორიზონტალურ ხაზს? (სიხოვეთ ბავშვს, გააკეთოს იგივე თავადაც. არ მისცეთ უფლება მოყვეს თქვენს მიერ გავლებულ ხაზს).		<p>"დიახ"</p> <p>01</p> <p>—</p> <p>"ჯერ არა"</p> <p>02</p>	☐	☐	☐	—
5. ბავშვის თვალწინ დახატეთ ერთი წრე, სიხოვეთ მას გადახატოს წრე, მოგზაძვით ბავშვი და მოხაზავს მსგავსს წრეს? არ მისცეთ უფლება ფანქარი გაეყოლოს თქვენს მიერ დახატულ წრეს.		<p>"დიახ"</p> <p></p> <p>—</p> <p>"ჯერ არა"</p> <p></p>	☐	☐	☐	—
6. გადაშლის წიგნის ფურცლებს სათითაოდ?		☐	☐	☐	—	
					ქალა ხელ	

ASQ-3 30 თვის კითხვარი - 28 თვე და 16 დღიდან 31 თვე და 15 დღის ჩათვლით

ASQ-3		30 თვე			
პრობლემის გადაკრა		დიახ	ზოგჯერ	ჯერ არა	ქულა
<p>1. სარკენი ეღრებისას ჰკითხეთ: სად არის? (ბავშვის სახელი), მივითითებთ ბავშვი სარკენი საკუთარ ანარკელზე?</p> 	☐	☐	☐	—	
<p>2. როცა რაიმე უნდა და ვერ წვდება თუ მოძებნის სკამს ან ყუთს, რომელზეც საგნის მისაწვდომად შედგება? (მაგ: თაროდან სათამაშოს ასაღებად, ან სამზარეულოში თქვენს "დასახმარებლად")</p>	☐	☐	☐	—	
<p>3. თუ ბავშვის დასახმარად ჩამწკრივებთ ოთხ საგანს (კუბიკებს, მანქანებს ან სხვა სათამაშოებს), მოგბამათ ბავშვი და ისიც დაალაგებს მწკრივში ოთხ საგანს?</p> 	☐	☐	☐	—	
<p>4. როდესაც უჩვენებთ ნახატზე მოცემულ ადამიანის დაუმთავრებელ გამოსახულებას და ეკითხებით ვინ არის ეს? დაასახელებს ბავშვი ადამიანის ან მსგავსი არსების აღწნიშვნელ სიტყვას? მაგ.: თოვლის ბაბუა, კაცი, ბიჭი, მაიმუნი და ა.შ. ჩაწერეთ ბავშვის პასუხი:</p> <p>_____</p> 	☐	☐	☐	—	
<p>5. როდესაც სთხოვთ: „გაიმეორე შეიდი, სამი“, გაიმეორებს ციფრებს იგივე თანმიმდევრობით? თუ საჭიროა, უთხარით ციფრების სხვა კომბინაცია, მაგ: "რვა, ორი", უპასუხეთ "დიახ" თუ ბავშვმა გაიმეორა ციფრების რომელიმე ერთი კომბინაცია მაინც.</p>	☐	☐	☐	—	
<p>6. მას მერე რაც ბავშვი რამეს დახატავს, უბრალო ნაჯღაბზეც კი, გულებნებთ რა დახატა? (წახალისების მიზნით შეიძლება ჰკითხოთ: „მომიყევი შენს ნახატზე?“, ან „რა არის ეს?“)</p>	☐	☐	☐	—	
					ქულა სულ

ASQ-3 30 თვის კითხვარი - 28 თვე და 16 დღიდან 31 თვე და 15 დღის ჩათვლით

პიროვნულ - სოციალური	დიახ	ზოგჯერ	ჯერ არა	ქულა
1. მოგბამავით და გაიშვორებს თქვენს მიერ განხორციელებულ ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან ერთ რომელიმე ქმედებას მაინც? მაგ.: ა) გააღებთ და დახურავთ პირს, ბ) დაახამხამებთ თვალებს, გ) ხელს მოიკიდებთ ყურის ბიბილოზე, დ) ხელის გულს მიიდებთ ლოყაზე	☐	☐	☐	—
2. ჭამს კოვზით დახმარების გარეშე? (ცოტა საჭმელი შეიძლება დაეღვაროს).	☐	☐	☐	—
3. ატარებს პატარა ეტლის, ურიკას ან სხვა ზორბლებიან სათამაშოს ისე, რომ არ დაეჯახოს საგნებს და თუ კუთხესთან მოხვდა, სადაც ვერ მოუხვევს, ჯერ უკან დაიხიოს და შემდეგ შეუცვალოს მიმართულება, მოაბრუნოს ის?	☐	☐	☐	—
4. ჩაიცმევს მაისურს, ქურთუკს, ან ჯემპრს დახმარების გარეშე?	☐	☐	☐	—
5. თუ ბავშვს შარვალს წამოაცმევთ ტერფებზე, აიწევს იგი მას ზოლომდე (წელამდე)?	☐	☐	☐	—
6. როდესაც ბავშვი სარკეში იყურება და თქვენ ეკითხებით: „ვინ არის სარკეში?“ გპასუხობთ ბავშვი „მე“-ს, ან თავის სახელს?	☐	☐	☐	—
			ქულა სულ	—

ASQ-3 30 თვის კითხვარი - 28 თვე და 16 დღიდან 31 თვე და 15 დღის ჩათვლით

ზოგადი კითხვები

1. ფიქრობთ რომ კარგად ესმის? თუ "არა", განმარტეთ:

დიახ

არა

2. ფიქრობთ რომ თანატოლებივით მეტყველებს? თუ "არა", განმარტეთ:

3. გესმით მისი ნათქვამის უმეტესი ნაწილი? თუ "არა", განმარტეთ:

4. ესმით უცხო ადამიანებს მისი ნათქვამის უმეტესი ნაწილი? თუ "არა", განმარტეთ:

5. ფიქრობთ რომ თქვენი ბავშვი დადის, დარბის და დაცოცავს თანატოლებივით? თუ "არა", განმარტეთ:

ASQ-3 30 თვის კითხვარი - 28 თვე და 16 დღიდან 31 თვე და 15 დღის ჩათვლით

ზოგადი კითხვები

6. რომელიმე მშობლის თუჯახში ხომ არ ყოფილა ბავშვობის ასაკიდან სიყრუის ან სმენის პრობლემის შემთხვევა? თუ "დიახ", დააზუსტეთ:

დიახ

არა

7. ხომ არ გეჩვენებათ რომ კარგად ვერ ხედავს? თუ "დიახ", დააზუსტეთ:

8. ბავშვს უკანასკნელი რამოდენიმე თვის განმავლობაში, რაიმე სამედიცინო პრობლემა ხომ არ ჰქონია? თუ "დიახ", დააზუსტეთ:

9. გაქვთ რაიმე ეჭვი ბავშვის ქცევასთან (ძილი, ჭამა) დაკავშირებით? თუ "დიახ" განმარტეთ:

10. არის კიდევ რაიმე, რაც გაზფოთებთ თქვენს ბავშვთან დაკავშირებით? თუ "დიახ", დააკონკრეტეთ:

1. შეაჯამეთ ქულები და გადაიტანეთ მონაცემები ქვემოთ მოყვანილ ცხრილში: ყველა პასუხი „დიახ“ – 10 ქულა, „ზოგჯერ“ – 5 ქულა, „ჯერ არა“ – 0 ქულა. გამოტოვებული პასუხების შემთხვევაში მოახდინეთ საერთო ქულის ადაპტირება. თითოეული სფეროსთვის საერთო ქულის მაჩვენებელი შეიტანეთ შესაბამის გრაფაში. ასევე მონიშნეთ/გააფერადეთ შესაბამისი რგოლი ცხრილის მარჯვენა ნაწილში.

სფერო	ზღვარი	საერთო ქულა	0	5	10	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60
კომუნიკაცია	44.82		○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
მსხვილი მოტორიკა	42		○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
ნატიფი მოტორიკა	18.06		○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
პრობლემის გადაჭრა	36.47		○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
პიროვნულ-სოციალური	37.5		○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○

2. პასუხები ზოგად კითხვებზე (გამუქებულ პასუხებზე საჭიროა დამატებითი რეაგირება)

1. კარგად ესმის? კომენტარი:	დიახ	არა	6. სმენის დაქვეითების ოჯახური ანამნეზი? კომენტარი:	დიახ	არა
2. საუბრობს თანატოლებივით? კომენტარი:	დიახ	არა	7. ეჭვი მხედველობასთან დაკავშირებით? კომენტარი	დიახ	არა
3. გესმით ბავშვის ნათქვამი უმეტესი ნაწილი? კომენტარი	დიახ	არა	8. ჯანმრთელობის რაიმე პრობლემა? კომენტარი	დიახ	არა
4. ესმით უცხოებს ბავშვის ნათქვამის უმეტესი ნაწილი? კომენტარი	დიახ	არა	9. ეჭვი ქცევასთან დაკავშირებით? კომენტარი	დიახ	არა
5. დადის/დარბის/დაცოცავს თანატოლებივით? კომენტარი	დიახ	არა	10. სხვა პრობლემა? კომენტარი	დიახ	არა

3. შედეგების ინტერპრეტაცია და შემდგომი რეკომენდაციები: გადაწყვეტილების მიღებამდე გაანალიზეთ სრული ინფორმაცია: საერთო ქულის მაჩვენებელი, პასუხები ზოგად კითხვებზე და დამატებითი ინფორმაცია

თუ საერთო ქულის მაჩვენებელი

ზონაში, ბავშვის განვითარების დარღვევა ნაკლებ სავარაუდოა

თუ საერთო ქულის მაჩვენებელი

ზონაში, საჭიროა განვითარების მკაცრი მონიტორინგი და სასწავლო რეკომენდაციები

თუ საერთო ქულის მაჩვენებელი

ზონაში, საჭიროა განვითარების გადრმავებული შეფასება შესაბამისი სპეციალისტის მიერ

4. შემდგომი ქმედება: (მონიშნეთ ყველა საჭირო პასუხი)

- განმავითარებელი რეკომენდაციები და ხელახალი შეფასება-----თვეში
- ინფორმაციის მიწოდება პირველადი ჯანდაცვის რგოლისთვის
- რეფერალი სმენის/მხედველობის და/ან ქცევითი დარღვევების სკრინინგისთვის (მონიშნეთ ყველა საჭირო ქმედება)
- რეფერალი პირველადი ჯანდაცვის რგოლში ან სხვა სააგენტოში (დააკონკრეტეთ მიზანი)
- რეფერალი ადრეული ინტერვენციის პროგრამაში
- არ საჭიროებს დამატებით ჩარევას ამ ეტაპზე
- სხვა (დააკონკრეტეთ)-----

5. სურვილისამებრ: მონიშნეთ თითოეული კითხვის პასუხი(Y=დიახ, S=ზოგჯერ, N=ჯერ არა, X=გამოტოვებული)

	1	2	3	4	5	6
კომუნიკაცია						
მსხვილი მოტორიკა						
ნატიფი მოტორიკა						
პრობლემის გადაჭრა						
პიროვნულ-სოციალური						

ვიზიტის მოცულობა და შინაარსი - 36 თვის (3 წლის) ასაკში

განახლებული ანამნეზი:

- მშობლის ჩივილი - სამედიცინო, ფსიქოლოგიური, სოციალური პრობლემები
- განვლილი პერიოდის ანამნეზი
- ოჯახის ანამნეზი
- სოციალური ანამნეზი

განვითარებაზე მეთვალყურეობა - 36 თვე

- **სოციალური/ ემოციური და თვითმომსახურეობა** - შეუძლია დამოუკიდებლად: პალტოს, პერანგის , ქურთუკის ჩაცმა, საკვების მიღება, ტუალეტში შესვლა და მომარდვა. შეუძლია წარმოსახვით თამაშებში ჩართვა, ჯგუფური თამაში და გაზიარება
- **კოგნიცია/ მეტყველება (ექსპრესიული/ რეცეპციული)** - იყენებს 3 სიტყვიან წინადადებებს, მისი მეტყველების 75% გასაგებია უცნობისათვის, იცის შედარების აღმნიშვნელი სიტყვები (უფრო დიდი, უფრო პატარა ან სულ პატარა), ესმის მარტივი ზედსართავეები - ზე, ქვეშ. ყვება საბავშვო ტელეგადაცემის ან წიგნიდან მოთხრობის შინაარს;
- **უხეში მოტორიკა** - დაყავს სამთვლიანი ველოსიპედი, ძვრება ტახტზე ან სკამზე, ხტება წინ;
- **ნატიფი მოტორიკა** - ხატავს სრულ წრეს, იყენებს საბავშვო მაკრატელს, ხატავს ადამიანის გამოსახულებას თავით და სხეულის რომელიმე ერთი ნაწილით.

განვითარების ნიშნასვეტები 3 წლიდან - 3 წელი 6 თვემდე

<p>უხეში მოტორიკა</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ წონასწორობას იკავებს 1 ფეხზე 3 წმ-ით ▪ ადის კიბეზე ფეხის მონაცვლეობით მოაჯირზე ხელის მოკიდების გარეშე ▪ მართავს სამთვლიან ველოსიპედს ▪ ფეხს დგამს სიარულის დროს სწორად, ქუსლი-თითები ▪ იჭერს ნასროლ ბურთს გაჭიმული ხელებით
<p>ნატიფი მოტორიკა</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ იხატავს წრეს ▪ ჭრის საბავშვო მაკრატლით ფურცელს მოუხერხებლად ▪ ძაფზე აცვამს მცირე ზომის მძივებს
<p>სოციალურ/ემოციური</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ იწყებს გაზიარებას მითითებით/მითითების გარეშე ▪ აქვს წარმოსახვითი მოვლენების შიში ▪ თამაშობს წარმოსახვით თამაშებს
<p>კოგნიტური/მეტყველება</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ხატავს 2-3 ნაწილიან ადამიანს ▪ ესმის დიდი/პატარა და მეტი/ნაკლების მნიშვნელობა ▪ იცის საკუთარი სქესი ▪ იცის საკუთარი ასაკი ▪ აჯგუფებს ციფრებს/ასოებს ▪ უთითებს ნახატის დეტალებზე. მაგ.: ძროხის რქა, მანქანის კარი ▪ ესმის მოქმედების აღმნიშვნელი სიტყვები - სირბილი, თამაში, რეცხვა ▪ ესმის უარყოფა ▪ აჯგუფებს საგნებს (მაგ.: სათამაშოები, საკვები) ▪ ესმის რას ნიშნავს გრძელი/მოკლე ▪ იყენებს 200-ზე მეტ სიტყვას ▪ იყენებს 3 სიტყვიან წინადადებას ▪ სწორად იყენებს ნაცვალსახელებს ▪ მეტყველების 75% გასაგებია ▪ იყენებს მრავლობით რიცხვს ▪ ასახელებს სხულის ნაწილებს ფუნქციის მიხედვით ▪ ითხოვს წიგნის წაკითხვას

სისტემების მიმოხილვა - 36 თვე

სპეციფიკური შეკითხვების დასმა მშობლის ჩივილის აღმოსაჩენად ბავშვის სხვადასხვა ორგანოსა და სისტემის მხრიდან:

- თავი (ფორმა, თავის ტკივილი) ,
- თვალი (გამონადენი, სიელმე),
- ცხვირი, ყური, ყელი, სუნთქვა,
- მუცელი (ღებინება, წამოქაფება, ნაწლავთა მოქმედება),
- კანი -გამონაყარი,
- განვითარება (კუნთის ძალა , ხელების და ფეხების მოძრაობა და მეტყველება)

მშობლის და ბავშვის ურთიერთობაზე დაკვირვება - 36 თვე

- მშობლისა და ბავშვის ვერბალური და არავერბალური კომუნიკაცია, (ელაპარაკება თუ არა მშობელი ბავშვს გარკვევით, სასაუბრო ინტონაციის გამოყენებით, აძლევს თუ არა ბავშვს არჩევანის საშუალებას),
- ვიზიტის დროს მშობელი ხელს უწყობს ბავშვის ჩართულობას,
- მშობელი ამჩნევს და აქებს ბავშვს კარგი ქცევისათვის, მიუღებელი ქცევისას როგორ ახერხებს შენიშვნის მიცემას და ქცევის აღმოფხვრას.
- ოჯახში თამბაქოს მწვევლების არსებობა
- ძალადობის ნიშნები

სრული ფიზიკური გასინჯვა ანთროპომეტრიით - 36 თვე

- ანთროპომეტრია (წონა, სიგრძე) და მონაცემების შეფასება ზრდის მრუდებზე.
- სხეულის მასის ინდექსის გამოანგარიშება და შესაბამის მრუდზე დატანა
- **სრული ფიზიკური გასინჯვა;**
- **არტერიული წნევის გაზომვა** და ასაკისა, სიმაღლის და სქესის შესაბამის ნორმულ მონაცემებთან შედარება
- გასინჯვის დროს განსაკუთრებით **შეაფასეთ / დააკვირდით** შემდეგს:
- **ტანადობასა და სიარულის მანერას** - მიაქციეთ ყურადღება კუნთოვან ტონუსს და კიდურების კონტროლის უნარს, ასევე ხერხემლის ფორმას.
- **თვალები** (თვალის მოძრაობის სიფართოე, გუგები, შემღვრევა და წითელი რეფლექსი, მხედველობის სიმახვილე მზერის ფიქსაციისა და თვალის გაყოლების მეთოდის გამოყენებით);
- **პირის დრუს შეფასება** წყლული, გინგივიტი , კბილების დათვალიერება - კარიესი , დემინერალიზაციის უბნები, ლაქები.
- **ნერვული სისტემა** - მკაფიო მეტყველების უნარი
- **მუცლის პალპაცია** - პალპირებადი მასა

სკრინინგი - 36 თვე

■ უნივერსალური სკრინინგი:

- პირის ღრუს ჯანმრთელობის რისკის შეფასება (ფტორის შემცველი მედიკამენტის დანიშვნის გადაწყვეტილების მიღება)
- მხედველობის ინსტრუმენტული სკრინინგი

■ სელექციური სკრინინგი:

- არტერიული წნევა;
- სმენის სკრინინგი - მაღალი რისკის შემთხვევაში რეფერალი დიაგნოსტიკური აუდიოლოგიური შეფასებისთვის;
- ტყვიის სკრინინგი - მაღალი რისკის შემთხვევაში სისხლის ტესტი;
- ანემიის სკრინინგი - მაღალი რისკის შემთხვევაში ჰემოგლობინი ან ჰემატოკრიტი.

სკრინინგი მაღალი რისკის ბავშვებში - 36 თვე

- **სმენის სკრინინგის მაღალი რისკი** - ჭაღარა თმის კონა შუბლზე, რომელიც ასოცირებულია პროგრესირებად სმენაჩლუნგობასთან, ნეიროფიბრომატოზი, ოსტეოპეტროზი და სმენის დაქვეითებასთან დაკავშირებული სხვა დაავადებები, ნეიროდეგენერაციული დაავადებები, ანამნეზში ბაქტერიული ან ვირუსული მენინგიტი, ქალა-ტვინის ტრავმა, ქიმიოთერაპია, რეკომენდებულია რეფერალი აუდიოლოგიური დიაგნოსტიკური შეფასების მიზნით.
- **ანემიის სკრინინგის მაღალი რისკი** - დღენაკლი ან მცირე წონის ახალშობილი, ან ხელოვნურ კვებაზე მყოფი ჩვილი, თუ საკვები არ არის გამდიდრებული რკინით.
- **ტყვიის სკრინინგი** - თუ სკრინინგულ კითხვებზე პასუხი დადებითია: მაგალითად, თუ ბავშვი ცხოვრობს ან სტუმრობს ისეთ გარემოში, სადაც დადგენილია ტყვიის მაღალი შემცველობის საფრთხე, ან საცხოვრებელი სახლი აშენებულია 1960 წლამდე, გაურემონტებელია ან გარემონტდა ბოლო 6 თვის მანძილზე. ასეთ შემთხვევებში უნდა ჩატარდეს სისხლში ტყვიის განსაზღვრა

იმუნიზაცია და მშობლის კონსულტირება - 36 თვე

ბავშვის აცრების სტატუსის გადამოწმება და მშობლის განათლება/კონსულტირება:

- **პირველი რიგის პრიორიტეტი** - ბავშვის მიმართ მშობლის ჩივილის გამოვლენა;
- **დამატებითი პრიორიტეტული თემები:**
 - **ჯანმრთელობის განმსაზღვრელი სოციალური ფაქტორები** (რისკები - საცხოვრებელი გარემო და საკვების უსაფრთხოება, თამბაქო, ალკოჰოლი და ნერკოტიკები; ძლიერი და დამცავი ფაქტორები - დადებითი ოჯახური ურთიერთობები და ბალანსის დაცვის შესაძლებლობა სამუშაოსა და ოჯახს შორის).
 - **და-ძმასთან და თანატოლებთან თამაში** (თამაშის შესაძლებლობანი და ინტერაქტიული თამაშობები, და-ძმასთან ურთიერთობა)
 - **განათლების მიღებისაკენ მიმართული აქტივობების ხელშეწყობა/წახალისება** (კითხვა, ლაპარაკი და სიმღერა ერთობლივად, მეტყველების განვითარება)
 - **ჯანსაღი კვებისა და ფიზიკური აქტივობის ხელშეწყობა** (წყალი, რძე და წვენები; სასარგებლო და ნოყიერი საკვები; მოტორული უნარების ასაკისათვის შესატყვისი განვითარება და მოძრაობის წახალისება)
 - **უსაფრთხოება** (მანქანის სავარძელი, ასპირაციის პრევენცია, ფეხით მოსიარულეთა უსაფრთხოება - ქუჩაში მოძრაობის წესები, ფანჯრიდან გადმოვარდნა, უსაფრთხოება წყალზე, იარაღის უსაფრთხო შენახვის წესები)

პრობლემები/კომენტარები და მომდევნო ვიზიტის დაგეგმვა

პრობლემები / კომენტარები /შენიშვნა

- ჯანმრთელი, განვითარება ასაკის შესაბამისი
- ვლინდება ჯანმრთელობის პრობლემა(დაკონკრეტდეს)
- ვლინდება ფიზიკური განვითარების პრობლემა (დაკონკრეტდეს)
- ვლინდება გლობალური განვითარების პრობლემა - დაკონკრეტდეს

მომდევნო ვიზიტის დაგეგმვა

- ვიზიტი პედიატრთან
- ვიზიტი უბნის მედდასთან
- გაიგზავნა საკონსულტაციოდ

კლინიკური შემთხვევა - ალექსანდრე, 3 წლის

- დედას თქვენთან მეთვალყურეობის ვიზიტზე მოყავს 3 წლის ბიჭუნა, რომელსაც პირველად ხედავთ თქვენს კლინიკაში, რადგანაც ოჯახი ახლახანს გადმოვიდა საცხოვრებლად თქვენს უბანზე და მანამდე ბავშვი აღრიცხვაზე იყო სხვა პოლიკლინიკაში.
- ბავშვი დაიბადა დროული, მეორე მშობიარობიდან, ყავს უფროსი და, რომელიც 10 წლისაა. აცრები ჩატარებული აქვს ასაკობრივი რეკომენდაციების მიხედვით.
- ბავშვის წონა 12.8კგ-ია, ხოლო სიმაღლე-88სმ. დედა ფიქრობს, რომ ბავშვი თავის თანატოლებთან შედარებით ნაკლებად აქტიურია და ნაკლებად აინტერესებს წიგნის კითხვა და თამაში.
- ჩაატარეთ ამ ასკის ვიზიტისთვის საჭირო ყველა გასინჯვა და პროცედურა.

კლინიკური შემთხვევა - ჩამოწერეთ ვიზიტის მოცულობა და შინაარსი

განახლებული ანამნეზი	<ul style="list-style-type: none"> ანამნეზის დროს გასათვალისწინებელი საკითხები
მშობლის ჩივილები	<ul style="list-style-type: none"> პრიორიტეტული ჩივილი ბავშვის მიმართ
ოჯახური გარემო	<ul style="list-style-type: none"> შეფასეთ ოჯახური გარემო
განვითარება	<ul style="list-style-type: none"> მოტორული, სოციალურ/ემოციური, კოგნიტიური/მეტყველება
ფიზიკური გასინჯვა ანთროპომეტრიის ჩათვლით	<ul style="list-style-type: none"> ზრდის შეფასება ≥ 2 წელზე: წონა, სიმაღლე, სმი გასინჯვის თითოეული სპეციფიკური კომპონენტის ჩამონათვალი, რომელიც მნიშვნელოვანია კონკრეტული ასაკობრივი ჯგუფისთვის
სკრინინგი	<ul style="list-style-type: none"> უნივერსალური სკრინინგი სელექციური სკრინინგი რისკის შეფასება და დადებითი რისკის (+) შემთხვევაში შესაბამისი ქმედება
იმუნიზაცია	<ul style="list-style-type: none"> რა აცრები უნდა ჰქონდეს ჩატარებული ბავშვს ამ ასაკში
მომდევნო ვიზიტი	<ul style="list-style-type: none"> როდის დაგეგმავთ მომდევნო მეთვალყურეობას?
განათლება	<ul style="list-style-type: none"> გამაფრთხილებელი რეკომენდაციები ამ ასაკისთვის
პრობლემები/კომენტარები მენიშვნა	<ul style="list-style-type: none"> დამატებითი საკითხები

წონა ასაკის მრუდის ბიჭები

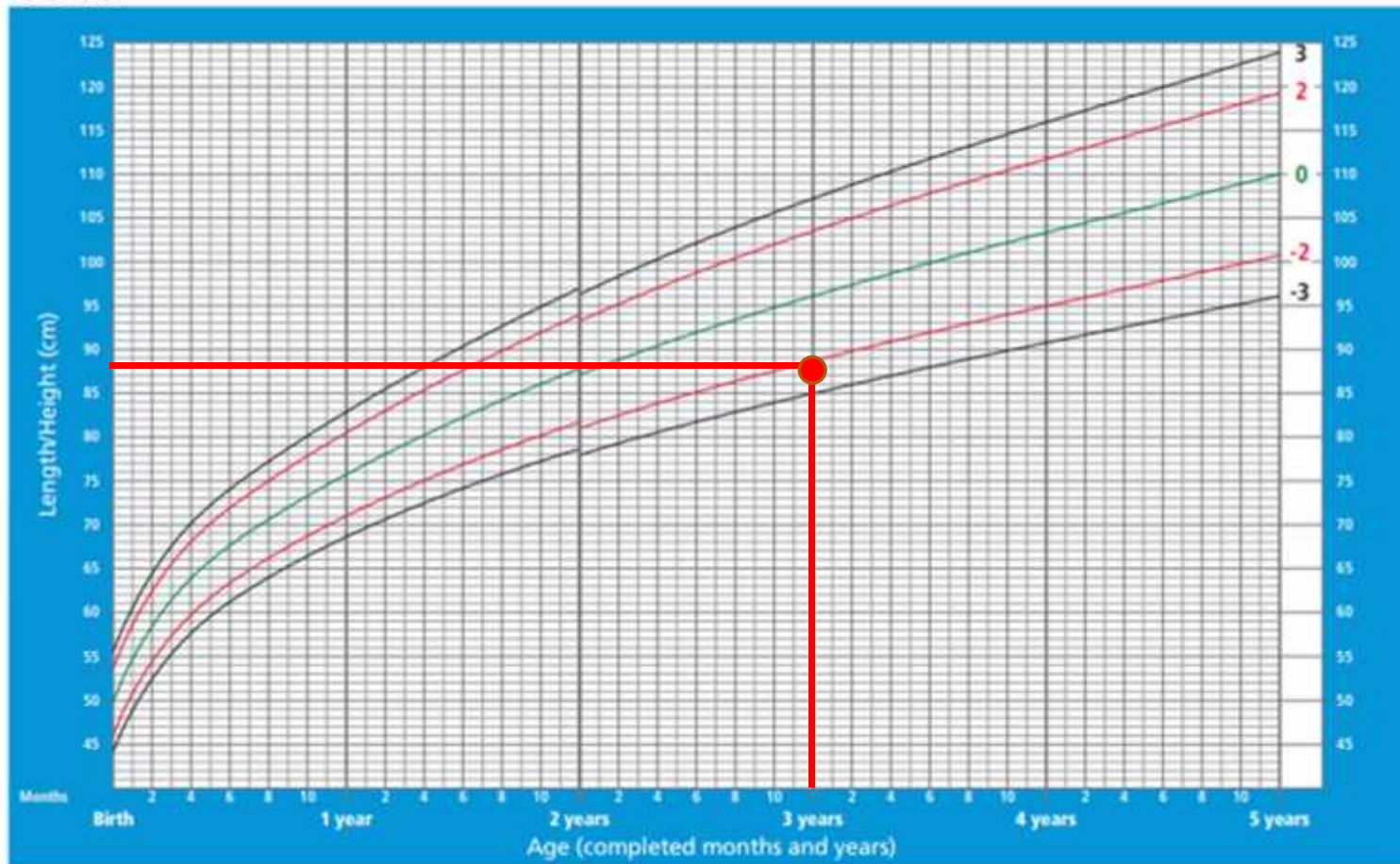
დაბადებიდან 5 წლამდე (Z ქულები)

სიგრძე/სიმაღლე-ასაკის დიაგრამა ბიჭები 0-5 წლის

Z-ქულები

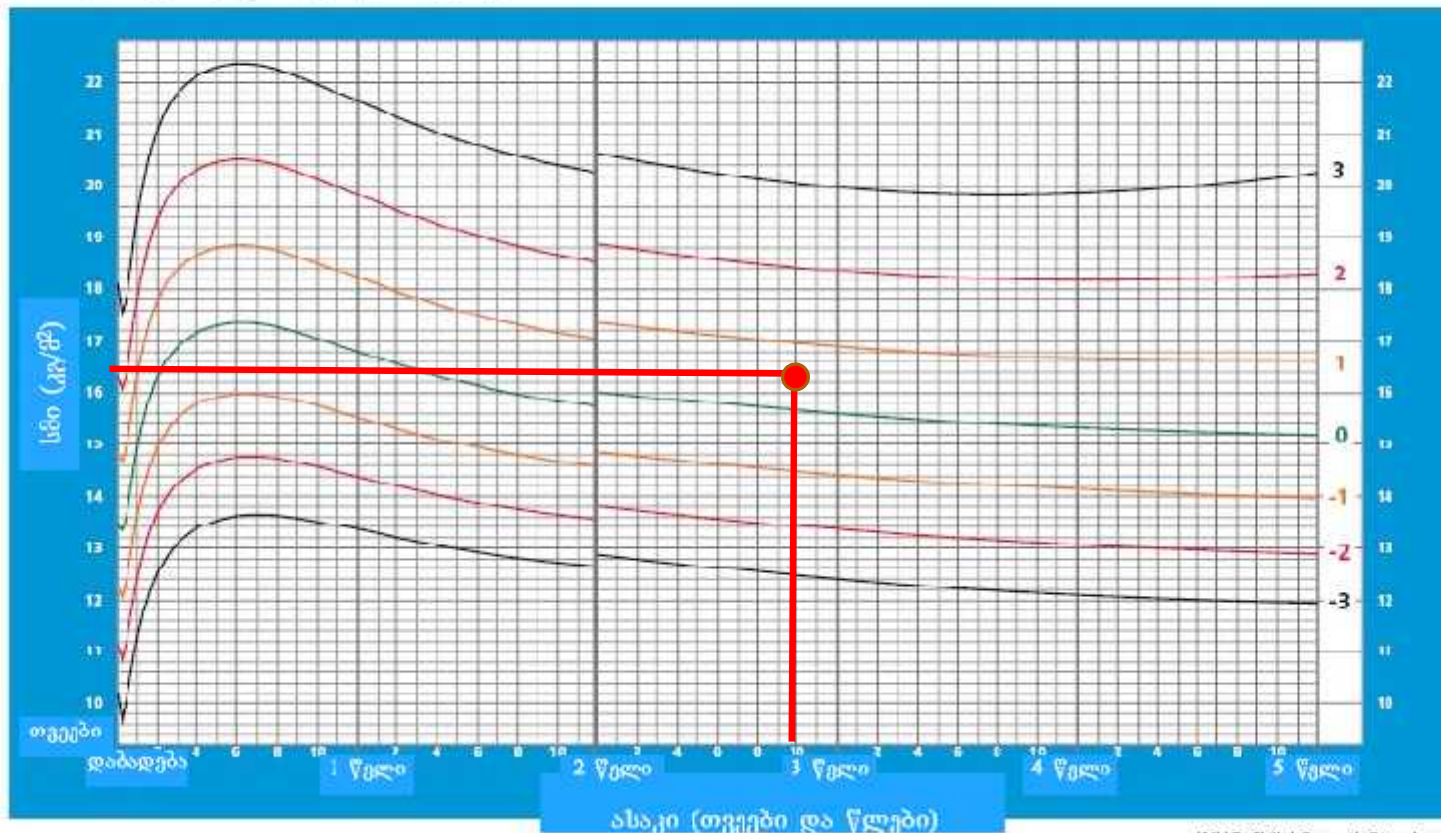

WHO Child Growth Standards

WHO სმი/ასაკის Z ქულოვანი მრუდი

სმი - ასაკის დიაგრამა ბიჭებისთვის

დაბადებიდან 5 წლამდე (Z ქულები)

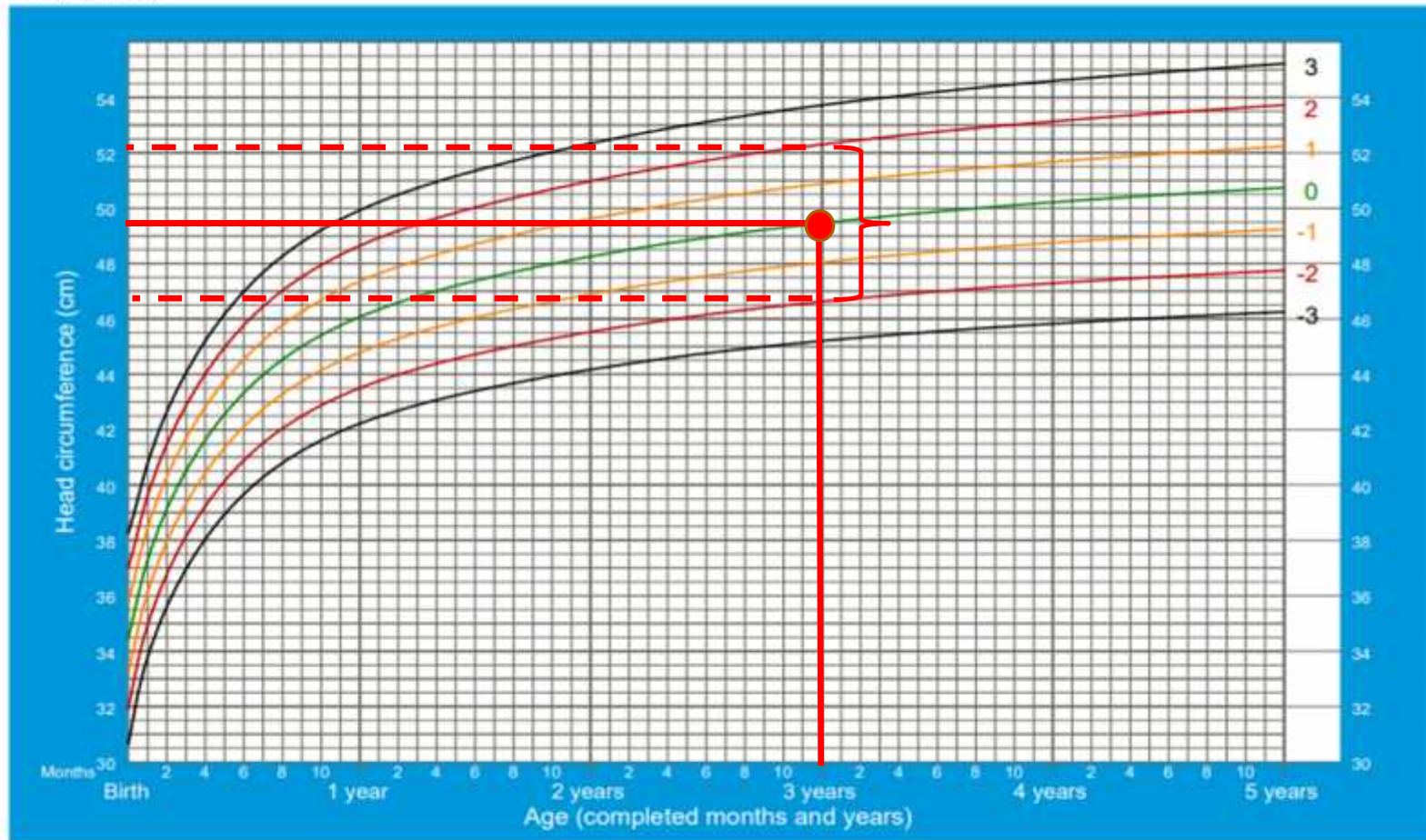

WHO Child Growth Standards

WHO თავის გარშემოწერილობა/ასაკის Z ქულოვანი მრუდი

თავის გარშემოწერილობა-ასაკის დიაგრამა 0-5 წელი ბიჭები

Z ქულები

გმადლობთ!

წყაროები

- 1. 0-6 წლის ასაკის ბავშვთა განვითარებაზე მეთვალყურეობა/მონიტორინგისა და სკრინინგის რეკომენდაციები პირველად ჯანდაცვაში; კლინიკური მდგომარეობის მართვის სახელმწიფო სტანდარტი (პროტოკოლი). ბრძანება №01-462/ო, 2021 წლის 19 ნოემბერი:**
<HTTPS://MOH.GOV.GE/UPLOADS/GUIDELINES/2021/11/22/97646BE67AC6252EA81540455C70603A.PDF>
- 2. 0-6 წლის ასაკის ბავშვთა ჯანმრთელობასა და განვითარებაზე ზედამხედველობის ძირითადი პრინციპები პირველად ჯანდაცვაში; კლინიკური მდგომარეობის მართვის სახელმწიფო სტანდარტი (პროტოკოლი), ბრძანება №01-344/ო ბრძანება, 2021 წლის 1 სექტემბერი :**
<HTTPS://MOH.GOV.GE/UPLOADS/GUIDELINES/2021/09/28/58AC005EB531FCEC0C420E03E6E51F62.PDF>
- 3. ასაკისა და ეტაპების კითხვარი (ASQ-3), ნაწილი 1:**
<HTTPS://WWW.MOH.GOV.GE/UPLOADS/GUIDELINES/2017/04/26/98D870CBE75812C546CB79EC49264DCF.PDF>
- 4. ასაკისა და ეტაპების კითხვარი (ASQ-3), ნაწილი 2:**
<HTTPS://WWW.MOH.GOV.GE/UPLOADS/GUIDELINES/2017/04/26/69B01A3F8D62B79820B6A61F66275C56.PDF>